

*„MONTMONTAŽA“ d.o.o.
Dragočaj bb, Banja Luka*

PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU

Decembar, 2012. godine

Sadržaj:

I - OSNOVNE ODREDBE.....	3
II- DUŽNOST I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA.....	4
III - AKT O PROCJENI RIZIKA.....	5
IV - PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA OPREME ZA RAD I USLOVA RADNE SREDINE.....	6
V - OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA	8
VI - PRAVA I DUŽNOST RADNIKA	9
VII - ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE NA RADU	10
VIII - PREDSTAVNIK RADNIKA ZA ZAŠTITU I ZDRAVLJE NA RADU	10
IX- EVIDENCIJA, SARADNJA I IZVJEŠTAVANJE.....	12
X – NADZOR.....	12
XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	12
XII- NADZOR	13
XIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	13
PRILOG 1 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU.....	14
PRILOG 2 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU.....	15
PRILOG 3 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU.....	20
UPUTSTVO O VRSTI, RASPOREDU I POSTAVLJANJU ZNAKOVA SIGURNOSTI I SIGURNOSNIH UPUTSTAVA	21
PRILOG I – OPŠTI ZAHTJEVI ZA SIGURNOSNE ZNAKOVE.....	24
PRILOG III – ZAHTJEVI ZA OZNAČAVANJE REZERVOARA I INSTALACIJA...	27
PRILOG IV – ZAHTJEVI ZA OZNAČAVANJE VATROGASNE OPREME.....	28
ZNAKOVI ZA OZNAČAVANJE PREPREKA I OPASNIH PODRUČJA.....	29
PRILOG VI – ZAHTJEVI ZA SVJETLOSNE ZNAKOVE.....	29
UPUTSTVO ZA SIGURNU UPOTREBU MERDEVINA - LJESTAVA	30
UPUTSTVO ZA SIGURAN RAD – RAD NA RAČUNARU	34
UPUTE ZA SIGURAN RAD.....	34
PRILOG 4 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU	36
OBRASCI – EVIDENCIJE	36
OBRASCE ZA VOĐENJE EVIDENCIJA	37
IZ ZAŠTITE NA RADU	37

Na osnovu člana 14. stav 1. Zakona o zaštiti na radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 01/08, 13/10) Direktor „MONTMONTAŽA“ d.o.o. donosi:

PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(1) Ovim pravilnikom, u skladu sa Zakonom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti u oblasti zaštite i zdravlja na radu radnika kod poslodavca "MONTMONTAŽA" d.o.o., u cilju stvaranja sigurnih uslova rada a kojima se obezbeđuje bezbjednost na radu, sprečavanje i otklanjanje opasnosti i štetnosti koje mogu prouzrokovati povrede na radu, profesionalna i druga oboljenja i oštećenja zdravlja radnika na radu i zaštitu zdravlja i radne sposobnosti radnika.

(2) Pravo na zaštitu i zdravlje na radu u smislu ovog zakona imaju: lica koja su u radnom odnosu kod poslodavca, uključujući i javne službe, lica koja su na stručnom osposobljavanju kod poslodavca bez zasnivanja radnog odnosa (volonteri), učenici i studenti koji su kod poslodavca na praktičnoj obuci, lica na profesionalnoj rehabilitaciji i druga lica koja se po bilo kom osnovu rada nalaze u prostorijama i prostorima poslodavca (npr. poslovni saradnici, radnici organa državne uprave, korisnici usluga, lica na organizovanoj rekreaciji i druga lica).

Član 2.

(1) Direktor je dužan da obezbedi uslove za organizovanje i sprovođenje zaštite i zdravlja na radu polazeći od svoje unutrašnje organizacije a zavisno od proizvodnih procesa te tehničko-tehnološkim potreba.

(2) Direktor je dužan da u okviru plana poslovanja ili posebnog plana mjera zaštite i zdravlja na radu obezbijedi potrebna sredstva za sprovođenje i unapređivanje zaštite na radu sa rokovima za njihovu realizaciju.

(3) Primjena mjera zaštite i zdravlja na radu, u smislu ovog pravilnika, ne smije stvarati troškove za radnike.

Član 3.

Za sprovođenje zaštite i zdravlja na radu odgovorni su organi uprave kod poslodavca, neposredni organi poslodavstva poslodavca, rukovodioci organizacionih jedinica, neposredni rukovodioci i ovlaštena organizacija za obavljanje poslova za zaštitu i zdravlje na radu.

II- DUŽNOST I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Član 4.

(1) Direktor je dužan da obezbijedi radniku rad na radnom mjestu i u radnoj sredini u kojima su sprovedene mjere zaštite i zdravlja na radu i odgovoran je za neprimjenjivanje tih mjera.

(2) Direktor je dužan da obezbijedi da radni proces bude prilagođen tjelesnim i psihičkim mogućnostima radnika, a radna sredina, sredstva za rad i sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu budu uređeni, odnosno proizvedeni i obezbijeđeni da ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje radnika i drugih lica.

Član 5.

Direktor :

1. Vodi politiku u oblasti bezbjednosti i zdravlja na radu;
2. Donosi program za sprovođenje i unaprijeđenje bezbjednosti i zdravlja na radu;
3. Donosi akt o procjeni rizika;
4. Vršiti izmjenu Akta o procjeni rizika u slučaju nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada;
5. Donosi uputstva, naredbe i druga akta iz oblasti bezbjednosti i zdravlja na radu;
6. Razmatra izvještaje o stanju bezbjednosti i zdravlja na radu.

Član 6.

(1) Direktor je dužan da radniku odredi obavljanje poslova na kojima su sprovedene mjere zaštite i zdravlja na radu, obavještava radnike i njihovog predstavnika o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, kao i o opasnostima od povreda i oštećenja zdravlja koji nastaju njihovim uvođenjem.

(2) Direktor je dužan da osposobljava radnike za bezbjedan i zdrav rad, obezbijedi korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, obezbijedi održavanje sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju.

(3) Posebna dužnost poslodavca jeste da angažuje ovlašćenu organizaciju sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rad, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine, te da obezbijedi na osnovu akta o procjeni rizika i ocjene službe medicine rada propisane ljekarske preglede zaposlenih u skladu sa ovim zakonom.

(4) Direktor mora da obezbijedi pružanje prve pomoći, kao i da osposobi odgovarajući broj radnika za pružanje prve pomoći, spašavanje i evakuaciju u slučaju

opasnosti i zaustaviti svaku vrstu rada koja predstavlja neposrednu opasnost za život ili zdravlje radnika.

Član 7.

(1) Direktor je dužan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa obezbijedi preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja radnika, kao i da za njihovu primjenu obezbijedi potrebna finansijska sredstva.

(2) Preventivne mjere Direktor je dužan da obezbijedi prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbjeđuje najveća moguća zaštita i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa u oblasti zaštite na radu, radnog prava, tehničkih propisa i standarda, propisa u oblasti zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog i penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 8.

Direktor nije odgovoran zbog neprimjenjivanja mjera zaštite na radu, ako je do povrede na radu radnika došlo zbog nemarnog ili krajnje nepažljivog postupanja radnika sredstvima zaštite na radu i usljed okolnosti izazvanih višom silom čije se posljedice uprkos svim preduzetim mjerama zaštite i zdravlja nisu mogle izbjeći.

III - AKT O PROCJENI RIZIKA

Član 9.

(1) Direktor je dužan da donese Akt o procjeni rizika za sva radna mjesta u radnoj sredini i da utvrdi način i mjere za njegovo otklanjanje.

(2) Direktor će izmjeniti akt iz stava 1. ovog člana u slučaju pojave nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada.

(3) Akt o procjeni rizika zasniva se na utvrđivanju mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mjestu u radnoj sredini, na osnovu kojih se vrši procjena rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja radnika.

Član 10.

(1) Procjena rizika zasniva se na sistematskom evidentiranju i procjenjivanju svih štetnih faktora u procesu rada, mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mjestu i u radnoj sredini koje mogu da prouzrokuju povredu na radu, profesionalno oboljenje ili bolest u vezi sa radom.

(2) Procjenom rizika sagledavaju se organizacija rada, radni procesi, zahtjevi rada sredstva za rad, sirovine i materijali koji se koriste u tehnološkim i radnim procesima, sredstava i oprema za ličnu zaštitu na radu, kao i drugi elementi koji mogu da izazovu rizik od povreda na radu, profesionalnog oboljenja ili bolesti u vezi sa radom.

Član 11.

Pored opštih podataka o poslodavcu, akt o procjeni rizika sadrži:

- a) opis tehnološkog i radnog procesa, opis sredstava za rad i njihovo grupisanje i opis sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu,
- b) pregled organizacije rada,
- v) prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnom mjestu i u radnoj sredini,
- g) procjenjivanje rizika u odnosu na opasnosti i štetnosti,
- d) utvrđivanje načina i mjera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika u odnosu na utvrđene opasnosti i štetnosti, i
- đ) zaključak.

Član 12.

(1) Direktor odlukom o pokretanju postupka procjene rizika određuje jedno ili više lica odgovornih za sprovođenje postupka procjene rizika u skladu sa ovim pravilnikom.

(2) Za obavljanje poslova zaštite na radu "MONTMONTAŽA" je angažovao ovlašćenu organizaciju sa licencom „Preventiva“ d.o.o. za obavljanje poslova zaštite na radu i zaštite od požara, broj protokola : 323-1A/11 od 25.05.2011.

IV - PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA OPREME ZA RAD I USLOVA RADNE SREDINE

Član 13.

(1) Direktor je dužan da preventivnim i periodičnim pregledima i ispitivanjima opreme za rad, provjerava se i utvrđuje da li su na opremi za rad, propisanim ovim pravilnikom, koja se koristi u procesu rada, primjenjene mjere zaštite i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti zaštite i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i uputstvima proizvođača.

(2) Preglede i ispitivanja opreme za rad vršiće ovlašćena organizacija sa licencom za obavljanje poslova pregleda i ispitivanja opreme za rad.

Član 14.

Pregledima i ispitivanjima opreme za rad utvrđuje se da li su na njoj primijenjene propisane mjere zaštite na radu i to:

- a) da li su sredstva rada i oprema postavljena ili ugrađena prema projektnoj dokumentaciji,
- b) da li postoje odgovarajući uređaji za zaštitu od opasnosti pri radu,
- v) da li su na sredstvima rada i opremi, odnosno na njihovim dijelovima nastale promjene koje predstavljaju opasnost po život ili zdravlje radnika na radu,
- g) da li se i u kojim količinama javljaju štetne materije i da li su ispravni uređaji za odvođenje tih štetnih materija,

- d) da li sredstva rada i opreme stvaraju buku i vibraciju, kojeg intenziteta i da li su primjenjene propisane mjere zaštite od buke i vibracija,
- đ) da li je obezbjeđena odgovarajuća toplotna izolacija,
- e) da li su ispravni zaštitni uređaji za zaštitu radne sredine od štetnih zračenja,
- ž) da li su ispravni uređaji za uključivanje, odnosno isključivanje iz pogona i signalnih i kontrolnih uređaja i uređaja za upravljanje,
- z) da li je obezbjeđena ispravnost pripadajućih instalacija i oprema za odvođenje štetnih materija, zaštita električnih instalacija od direktnog ili indirektnog dodira pod naponom, mehanička zaštita, zaštita od kratkog spoja i preopterećenja).

Član 15.

(1) Preventivni pregledi i ispitivanja opreme za rad obavljaju se prije početka korišćenja, odnosno prije davanja na upotrebu radnicima, poslije rekonstrukcije ili havarije, kao i prije početka rada na novom mjestu rada, ako je oprema za rad premještena sa jednog na drugo mjesto.

(2) Periodični pregledi i ispitivanja opreme za rad obavljaju se u roku koji je utvrđen tehničkim propisima i standardima ili koji je određen uputstvom proizvođača, a najkasnije u roku od tri godine od dana prethodnog pregleda i ispitivanja, osim periodičnih pregleda i ispitivanja privremene električne instalacije sa uređajima, opremom i priborom, koji se obavljaju u roku od godinu dana od dana prethodnog pregleda i ispitivanja i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rad koju Direktor utvrdi aktom o procjeni rizika, koji se obavljaju u roku utvrđenim tim aktom.

Član 16.

(1) Preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne sredine provjerava se i utvrđuje da li su na radnom mjestu u radnoj sredini primjenjene mjere zaštite i zaštite zdravlja na radu utvrđene Zakonom o zaštiti na radu

(2) Ispitivanje uslova radne sredine vrši ovlaštena organizacija sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine, u rokovima od tri godine u zimskom i ljetnom periodu.

Član 17.

Ispitivanja obuhvataju:

- a) mikroklimu (temperatura, brzina strujanja i relativna vlažnost vazduha, i toplotno zračenje),
- b) hemijske štetnosti i fizičko - hemijske štetnosti (gasovi, pare, dimovi i prašine),
- v) fizičke štetnosti (buka, vibracije, elektromagnetna zračenja i barometarski pritisak),
- g) osvjjetljenost,
- d) biološke štetnosti.

Član 18.

(1) Preventivna ispitivanja uslova radne sredine obavljaju se u roku od šest mjeseci od početka rada radnog, odnosno tehnološkog procesa rekonstrukcije objekta u kom se obavlja radni proces (uređaja za grijanje, ventilaciju ili klimatizaciju) ili zamjene tehničkih kapaciteta kojima se mijenjaju uslovi rada.

(2) Periodična ispitivanja uslova radne sredine obavljaju se na radnom mjestu u radnoj sredini u roku od tri godine od dana prethodnog ispitivanja, ukoliko aktom o procjeni rizika nije predviđen kraći rok.

V - OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA

Član 19.

(1) Ovlaštena organizacija sa kojom "MONTMONTAŽA" d.o.o. ima potpisan ugovor o poslovno tehničkoj saradnji je dužna da izvrši osposobljavanje radnika za bezbjedan i zdrav rad prilikom zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i prilikom promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za bezbjedan i zdrav rad.

(2) Osposobljavanje za bezbjedan i zdrav rad zaposlenog mora da bude prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

(3) Osposobljavanje iz stava 1. ovog člana "MONTMONTAŽA" d.o.o. obezbjeđuje u toku radnog vremena, a troškovi osposobljavanja ne mogu biti na teret radnika.

(4) Poslodavci koji dijele radni prostor-radnu sredinu utvrđuju međusobna prava i obaveze u provođenju mjera zaštite na radu kada dijele radni prostor-radnu sredinu u objektu(na mjestu izvođenja rada) na osnovu člana 19. Zakona o zaštiti na radu(Sl. Glasnik Republike Srpske br.01/08,13/10).

Član 20.

(1) Osposobljavanje radnika za bezbjedan i zdrav rad ovlaštena organizacija obavlja teorijski i praktično.

(2) Provjera teorijske i praktične osposobljenosti zaposlenog za bezbjedan i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.

(3) Periodične provjere osposobljenosti za bezbjedan i zdrav rad radnika koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom vrše se na način i po postupku utvrđenim aktom o procjeni rizika.

VI - PRAVA I DUŽNOST RADNIKA

Član 21.

(1) Radnik ima pravo i dužnost da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite i zdravlja na radu na poslovima ili na radnom mjestu na koje je određen, kao i da se osposobljava za njihovo sprovođenje.

Član 22.

Radnik ima pravo da poslodavcu daje prijedloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima zaštite i zdravlja na radu i da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mjesta, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti.

Član 23.

Radnik ima pravo da odbije da radi:

a) ako mu prijete neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mjere za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu na koje je određen, sve dok se te mjere ne obezbijede,

b) ako mu Direktor nije obezbijedio propisani ljekarski pregled ili ako se na ljekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove, za rad na radnom mjestu sa povećanim rizikom,

v) ako u toku osposobljavanja za bezbjedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i mjerama za njihovo otklanjanje, na poslovima ili na radnom mjestu na koje ga je Direktor odredio,

g) duže od punog radnog vremena, odnosno noću, ako bi prema ocjeni službe medicine rada, takav rad mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje,

d) na sredstvu za rad na kojem nisu primijenjene propisane mjere za zaštitu i zdravlje na radu.

Član 24.

(1) Radnik je dužan da primjenjuje propisane mjere za bezbjedan i zdrav rad, da namjenski koristi sredstva za rad i opasne materije, da koristi propisana sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu i da sa njima pažljivo rukuje, da ne bi ugrozio svoju zaštitu i zdravlje, kao i zaštitu i zdravlje drugih lica.

(2) Prije početka rada, radnik je dužan da pregleda svoje radno mjesto, uključujući i sredstva za rad koja koristi, kao i sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, i da u slučaju uočenih nedostataka odmah obavijesti poslodavca ili drugo ovlašćeno lice.

(3) Prije napuštanja radnog mjesta radnik je dužan da radno mjesto i sredstva za rad ostavi u stanju koje ne ugrožava druge radnike.

(4) O nepravilnostima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu zaštitu i zdravlje ili zaštitu i zdravlje drugih radnika, radnik će odmah obavijestiti poslodavca

Član 25.

Radnik je dužan da sarađuje sa poslodavcem i radnikom za zaštitu i zdravlje na radu, da bi se sprovele propisane mjere za zaštitu i zdravlje na poslovima na kojima radi.

VII - ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE NA RADU

Član 26.

(1) Direktor je dužan da organizuje poslove za zaštitu i zdravlje na radu.

(2) Za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu Direktor određuje preduzeće „Preventiva“ d.o.o. Banja Luka, broj licence 8/09 od 27.04.2009.

Član 27.

(1) Direktor je dužan da omogući radniku za zaštitu i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim pravilnikom i pristup svim potrebnim podacima u oblasti zaštite i zdravlja na radu.

(2) Radnik za zaštitu i zdravlje na radu neposredno je odgovoran poslodavcu kod koga obavlja te poslove i ne može da trpi štetne posljedice ako svoj posao obavlja u skladu sa ovim pravilnikom.

(3) Direktor je dužan da obezbijedi usavršavanje znanja u oblasti zaštite i zdravlja na radu radniku koga odredi za obavljanje tih poslova.

Član 28.

Direktor je dužan da radniku na radnom mjestu sa povećanim rizikom prije početka rada obezbijedi prethodni ljekarski pregled, kao i periodični ljekarski pregled u toku rada.

VIII - PREDSTAVNIK RADNIKA ZA ZAŠTITU I ZDRAVLJE NA RADU

Član 29.

Kod poslodavca kod kojeg nije organizovan sindikat radnici biraju povjerenika radnika za zaštitu i zdravlje na radu.

Član 30.

Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu ima prava i dužnosti utvrđene zakonom i drugim opštim aktima poslodavca:

- (1) Da djeluje u interesu radnika na području zaštite i zdravlja na radu, te da prati primjenu propisa i naređenih mjera zaštite u radnoj sredini u kojoj je izabran.
- (2) Učestvuje u planiranju unapređivanja uslova rada, prati uvođenje nove tehnologije, ubođenje novih materija u radni i proizvodni proces i podstiče poslodavca na sprovođenje zaštite na radu.
- (3) Ima pravo uvida i korišćenja dokumentacije u vezi sa zaštitom i zdravljem radnika.
- (4) Da bude obavješten o svim promjenama od uticaja na zaštitu i zdravlje radnika.
- (5) Da dobije primjedbe radnika na primjenu propisa i sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu.
- (6) Da obavještava radnika za zaštitu i zdravlje na radu, poslodavca, a po potrebi i inspektora, o stanju zaštite i zdravlja radnika čiji je povjerenik.
- (7) Da prisustvuje inspekcijskim pregledima i aktivno učestvuje u utvrđivanju činjeničnog stanja.
- (8) Da pozove inspektora rada kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje radnika, a poslodavac to propušta ili odbija da učini.
- (9) Da se obrazuje za obavljanje svih poslova, stalno proširuje i unapređuje znanje, prati i prikuplja saopštenja od značaja za njegov rad.
- (10) Da daje prigovor na inspekcijski pregled izvršen na njegov zahtjev.
- (11) Da svojim djelovanjem podstiče ostale radnike na bezbjedan rad.
- (12) Da obavještava radnike o mjerama koje poslodavac preduzima da im osigura zaštitu i zdravlje na radu.

Član 31.

(1) Povjerenik radnika za zaštitu i zdravlje na radu ima pravo da učestvuje u razmatranju svih pitanja koja se odnose na bezbednost i zdravlje na radu.

(2) Povjerenik radnika za zaštitu i zdravlje na radu najmanje jednom godišnje dostavlja zaposlenima i radu izveštaj o stanju i preduzetim mjerama u oblasti bezbjednosti i zdravlja na radu kod poslodavca.

IX- EVIDENCIJA, SARADNJA I IZVJEŠTAVANJE

Član 33.

Angažovana ovlašćena organizacija za potrebe "MONTMONTAŽA" d.o.o. je dužna da vodi i čuva sljedeće evidencije:

- Radna mjesta sa povećanim rizikom
 - Evidencija o radnicima raspoređenim na radna mjesta sa povećanim rizikom i ljegarskim pregledima;
 - Evidencije o povredama na radu;
 - Evidencija o profesionalnim oboljenjima;
 - Evidencija o bolestima u vezi sa radom;
 - Evidencija o radnicima osposobljenim za zdrav i bezbjedan rad;
 - Evidencija o opasnim materijama koje se koriste u toku rada;
- evidencija o izvršenim ispitivanjima uslova radne sredine u radnim i pomoćnim prostorijama na radnim mjestima;
- Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima opreme za rad;
 - Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava rada i opreme za ličnu zaštitnu na radu;
 - Evidencija iz člana 54. zakona o zaštiti na radu.

X – NADZOR

Član 34.

Inspekcijski nadzor nad primjenom mjera o zaštiti i zdravlju na radu propisanim ovim pravilnikom vrši organ nadležan za inspekcijske poslove posredstvom inspekcije rada.

XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35.

"MONTMONTAŽA" d.o.o. , u roku od šest (6) mjeseci donosi sljedeće priloge, koji čine sastavni dio ovog pravilnika:

- Prilog 1. Odluka o imenovanju Povjerenika za zaštitu i zdravlje u radu preduzeća
- Prilog 2. Pravila o održavanju i ispitivanju sredstava rada i pojedinih vrsta instalacija u rokovima utvrđenim tehničkim propisima,
- Prilog 3. Uputstvo o vrsti, rasporedu i postavljanju znakova opasnosti i sigurnosnih uputstava
- Prilog 4. Obrasci – evidencije

Član 36.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli kod poslodavca.

XII- NADZOR

Član 36.

Inspekcijski nadzor nad primjenom mjera o zaštiti i zdravlju na radu propisanim ovim pravilnikom vrši organ nadležan za inspekcijske poslove posredstvom inspekcije rada.

XIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

"MONTMONTAŽA" d.o.o., u roku od šest (6) mjeseci donosi sljedeće priloge, koji čine sastavni dio ovog pravilnika:

- Prilog 1. Odluka o imenovanju Povjerenika za zaštitu i zdravlje u radu preduzeća
- Prilog 2. Pravila o održavanju i ispitivanju sredstava rada i pojedinih vrsta instalacija u rokovima utvrđenim tehničkim propisima,
- Prilog 3. Uputstvo o vrsti, rasporedu i postavljanju znakova opasnosti i sigurnosnih uputstava
- Prilog 4. Obrasci – evidencije

Član 38.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli kod poslodavca.

Broj _____

"MONTMONTAŽA" d.o.o.

U _____ god.

Direktor

Naziv preduzeća _____
Adresa _____
Grad, opština _____

Na osnovu člana 29. Pravilnika o zaštiti na radu, Direktor
na _____ sastanku održanog dana _____ 2012. godine, donosi

PRILOG 1 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU

**ODLUKA O IMENOVANJU POVJERENIKA ZA ZAŠTITU I ZDRAVLJE NA RADU
PREDUZEĆA _____ JE:**

1. Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu "MONTMONTAŽA" d.o.o.
_____.

Prilog će biti dostupan na oglasnoj ploči u sjedištu preduzeća.

Banja Luka, _____ 2012. Godine

Direktor

"MONTMONTAŽA" d.o.o.
Dragočaj bb, Banja Luka

Na osnovu člana 13. Pravilnika o zaštiti na radu, Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu i zaštitu od požara na_____sastanku održanog dana_____2012. godine, donosi

PRILOG 2 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU

PRAVILA O ODRŽAVANJU I ISPITIVANJU SREDSTAVA RADA I POJEDINIH VRSTA INSTALACIJA U ROKOVIMA UTVRĐENIM TEHNIČKIM PROPISIMA

Na osnovu člana 3. i 13. Pravilnika o zaštiti na radu, Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu i zaštitu od požara na _____sastanku održanog dana _____2012. godine, donosi

PRAVILA O ODRŽAVANJU I ISPITIVANJU SREDSTAVA RADA I POJEDINIH VRSTA INSTALACIJA U ROKOVIMA UTVRĐENIM TEHNIČKIM PROPISIMA

1. OPŠTE ODREDBE

- 1.1 Ovim prilogom propisuju se Pravila o održavanju i ispitivanju sredstava rada i pojedinih vrsta instalacija u rokovima utvrđenim tehničkim propisima (u daljem tekstu Pravila) u "MONTMONTAŽA" d.o.o. (u daljem tekstu:).
- 1.2 Način i postupak održavanja, vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava rada i opreme, fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklike u radnim i pomoćnim prostorijama, sredstava i opreme za ličnu zaštitu radnika i instalacija vršiće se u skladu sa zakonskim propisima i Prilogu 2, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- 1.3 Evidencija o izvršenim periodičnim pregledima i ispitivanju sredstava rada i opreme, fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklike u radnim i pomoćnim prostorijama, sredstava i opreme za ličnu zaštitu radnika, vodi se na obrascima evidencije koji su definisani u Prilogu 5. Pravilnika o zaštiti na radu.

2. POSEBNE OBAVEZE

2.1. OBAVEZE U VEZI SA SREDSTVIMA RADA

- 2.1.1. je dužna objekte namjenjene za rad i sredstva rada održavati u stanju da ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika i ispitivati pojedine vrste oruđa za rad i instalacija u propisanim rokovima.
- 2.1.2. Prestati sa radom u objektima namijenjenim za rad i na sredstvima rada na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po život i zdravlje radnika.
- 2.1.3. Kad nije moguće pravilima zaštite na radu i organizacionim mjerama otkloniti ili ograničiti opasnost po sigurnost i zdravlje radnika, moraju se osigurati odgovarajuća sredstva za ličnu zaštitu radnika i brinuti se da ih radnik koristi.
- 2.1.4. Sredstva rada i lična zaštitna sredstva moraju biti u svakom trenutku u ispravnom stanju. Moraju imati odgovarajuća uvjerenja, upotrebne dozvole i zapisnike o izvršenom pregledu izdate od ovlaštene ustanove i uputstvo za rukovanje i održavanje od proizvođača tog sredstva prevedeno na srpski jezik.

- 2.1.5. Ne smiju se staviti u upotrebu sredstva rada i lična zaštitna sredstva ako nisu izrađena u skladu sa tehničkim propisima, odgovarajućim standardima, pravilima zaštite na radu i ako su neispravna.
- 2.1.6. Moraju se isključiti iz upotrebe sredstava rada i lična zaštitna sredstva na kojima nastanu oštećenja zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

PREGLED I ISPITIVANJE SREDSTAVA RADA, RADNE SREDINE I INSTALACIJA

- 3.1. Ispitivanje sredstava rada sa povećanim opasnostima (mašine, oruđa i uređaji za rad autodizalice, korpe, viljuškari, prese, strugovi, kompresori, bušilice, brusilice, motorne pile, liftovi za prevoz ljudi i tereta, aparati za varenje i dr.)
 - 3.1.1. Ispitivanje sredstava rada sa vrši se u sljedećim slučajevima:
 - prije njihovog stavljanja u upotrebu
 - najmanje jedanput nakon tri godine njihove upotrebe, ukoliko proizvođač nije odredio kraći rok,
 - poslije rekonstrukcije, a prije ponovnog početka korištenja,
 - prije početka korištenja na novom mjestu upotrebe, ako su mašine i uređaji premješteni sa jednog mjesta na drugo.

3.2. PREGLED I ISPITIVANJE RADNE SREDINE – MJERENJE MIKROKLIME

- 3.2.1. Ispitivanje radne sredine u radnim prostorijama vrši se u sljedećim slučajevima:
 - u kojima proces rada koji se u njima obavlja utiče na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja vazduha,
 - u kojima u procesu rada nastaje buka i vibracije,
 - u kojima se pri radu koriste ili proizvode opasne materije,
 - u kojima pri radu nastaju opasna zračenja,
 - u kojima je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću rasvjetu.

Pregled i ispitivanje fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе u novoizgrađenim radnim i pomoćnim prostorijama vrše se odmah nakon početka radnog procesa i kada nastanu uslovi zbog kojih je ispitivanje obavezno, a najdalje šest mjeseci od dana puštanja postrojenja u rad.

Periodični pregled i ispitivanje fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se one ponavljaju vrši se u roku od tri godine, računajući od prethodno izvršenog pregleda i ispitivanja.

3.3. PREGLED I ISPITIVANJE ELEKTRIČNIH, GROMOBRANSKIH I DRUGIH INSTALACIJA

- 3.3.1. Ispitivanje električnih, gromobranskih i drugih instalacija vrši se u skladu sa odgovarajućim pravilnicima za svaku vrstu instalacije posebno.

3.4. PREGLED I ISPITIVANJE ELEKTRIČNIH INSTALACIJA

- 3.4.1. Svaka električna instalacija mora u toku postavljanja ili kada je završena, ali prije predaje korisniku, biti pregledana i ispitana u skladu sa

Pravilnikom o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona.

3.4.2. Pri provjeri i ispitivanju električnih instalacija moraju se poduzeti mjere za sigurnost osoba i zaštitu od oštećenja električne i druge opreme.

3.4.3. Ako se električna instalacija mijenja, mora se provjeriti i ispitati da li je izmjenjena električna u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona.

3.4.4. **PROVJERA PREGLEDOM – ELEKTRIČNA INSTALACIJA PREGLEDA SE KAD JE ISKLJUČENA A PREGLED OBUHVATA PROVJERU:**

- zaštita od električnog udara, uključujući mjerenje razmaka kod zaštite zaprekama ili kućištima, pregradama ili postavljanjem opreme izvan dohvata ruke;
- zaštitnih mjera od širenja vatre i toplotnih uticaja vodiča prema trajno dopuštenim vrijednostima struje i dopuštenom padu napona;
- izbora i podešenosti odgovarajućih uređaja u pogledu razdjelnog (razvodnog) razmaka;
- izbora opreme i zaštitnih mjera vanjskim uticajima;
- raspoznavanje neutralnog i zaštitnog vodiča;
- postojanje šema, pločica sa upozorenjima ili sličnih informacija;
- raspoznavanje strujnih krugova, osigurača, sklopki, stezaljki i druge opreme;
- način spajanja vodiča;
- pristupačnost i raspoloživost prostora za rad i održavanje instalacije i uređaja.

3.4.5. **ISPITIVANJE – OPŠTA ISPITIVANJA ELEKTRIČNIH INSTALACIJA MORAJU SE PROVESTI OVIM REDOSLJEDOM:**

- Neprekidnost zaštitnog vodiča i neutralnog vodiča za izjednačavanje potencijala;
- Izolacioni otpor električne instalacije;
- Zaštita električnim odvajanjem strujnih krugova;
- Otpor poda i zidova;
- Funkcionalnost;

Ako se pri ispitivanju pokaže neusklađenost sa odgovarajućim odredbama Pravilnika o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona, ispitivanja se moraju ponoviti nakon ispravljanja grešaka.

3.5. **PREGLED I ISPITIVANJE GROMOBRANSKIH INSTALACIJA**

3.5.1. Svaka gromobrantska instalacija mora u toku postavljanja ili kada je završena, ali prije predaje korisniku, biti pregledavana i ispitana u skladu sa Pravilnikom i propisima o gromobranima, a njime je predviđeno da se ispitivanje mora izvršiti:

- nakon izgradnje ili rekonstrukcije objekta koji se štiti gromobrantskom instalacijom,
- nakon popravka objekta ili popravka gromobrantske instalacije,
- nakon udara groma u instalaciju ili objekat,
- u redovnim vremenskim razmacima koji zavise o vrsti objekta.

3.6. PREGLED I KONTROLA LIČNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

- 3.6.1. Da bi zaštitno sredstvo moglo služiti svojoj namjeni i otkloniti štetnosti i rizike koji se javljaju u procesu rada moraju se namjenski upotrebljavati, čuvati i održavati na odgovarajući način.
- 3.6.2. Pregled upotrebe, kontrola ispravnosti i održavanje ličnih zaštitnih sredstava vrši se prema uputama proizvođača ličnih zaštitnih sredstava
- 3.6.3. Pregled upotrebe i kontrolu ispravnosti vrše stručna lica i odgovorni rukovodioci radnika, dok kontrolu prije svake upotrebe i održavanje ličnih zaštitnih sredstava vrše sami radnici kojima su ova sredstva data na korištenje.

4. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- 4.1. Preduzeće mora osigurati da se održavanje, pregled i ispitivanje sredstava rada i opreme, radne sredine i pojedinih vrsta instalacija vrši u zakonskim rokovima .

Prilog će biti dostupan na oglasnoj ploči u sjedištu preduzeća.

Banja Luka, _____ 2012.godine

Direktor

"MONTMONTAŽA" d.o.o.
Dragočaj bb, Banja Luka

PRILOG 3 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU

**UPUTSTVO O VRSTI, RASPOREDU I POSTAVLJANJU ZNAKOVA SIGURNOSTI
I SIGURNOSNIH UPUTSTAVA**

Na osnovu člana 3. Pravilnika o zaštiti na radu Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu i zaštitu od požara na _____sastanku održanom dana _____2012. godine, donosi

UPUTSTVO O VRSTI, RASPOREDU I POSTAVLJANJU ZNAKOVA SIGURNOSTI I SIGURNOSNIH UPUTSTAVA

1. OPŠTE ODREDBE

ČLAN 1.

Ovim Prilogom propisuje se Uputstvo o vrsti, rasporedu i postavljanju znakova sigurnosti i sigurnosnih uputstava (u daljem tekstu Uputstvo) u "MONTMONTAŽA" d.o.o. Dragočaj bb, *Banja Luka* (u daljem tekstu).

ČLAN 2.

U provođenju odredbi ovog Uputstva primjenjuju se postojeće norme, grafički simboli, sigurnosne boje i sigurnosni znakovi za mjesta rada i javne prostore BAS ISO 7010:2005 – GRAFIČKI SIMBOLI – SIGURNOSNE BOJE I SIGURNOSNI ZNAKOVI – DIO 1: Principi oblikovanja sigurnosnih znakova za postavljanje na radnim mjestima i javnim prostorima (ISO 7010:2003 IDT).

2. DEFINICIJE POJMOVA

ČLAN 3.

- a) **SIGURNOSNI ZNAK** je znak, koji se odnosi na određeni objekat, djelatnost ili stanje, i daje informaciju ili uputu o osiguranju bezbjednosti i zaštite na radu. Znak može biti natpis, boja, svjetlosni znak, zvučni signal, govorna komunikacija ili komunikacija rukama.
- b) **ZNAK ZA ZABRANU** je znak, koji zabranjuje određeno činjenje (aktivnosti), koje bi moglo prouzrokovati rizik za sigurnost i zdravlje radnika.
- c) **ZNAK UPOZORENJA ILI OPASNOSTI** je znak, koji upozorava na rizik ili opasnost.
- d) **ZNAK ZA OBAVEZNO POSTUPANJE** je znak, koji propisuje obavezno postupanje u određenim slučajevima.
- e) **ZNAK ZA IZLAZ U SLUČAJU NUŽDE ILI ZA PRVU POMOĆ** je znak, koji daje informacije o izlazima u slučaju nužde, pomagalima za prvu pomoć i spašavanje.

- f) **ZNAK OBAVJEŠTENJA** je znak, koji daje određene informacije, koje su drugačije od datih.
- g) **NATPIS** je znak, koji daje specifične informacije u obliku geometrijskih likova, simbola ili piktograma.
- h) **DOPUNSKI NATPIS** je natpis, koji se upotrebljava skupa s jednim od znakova opisanih pod tačkom (G) i daje dopunske informacije.
- i) **SIGURNOSNA BOJA** je boja, koja ima tačno određeno značenje.
- j) **SIMBOL ILI PIKTOGRAM** je lik koji opisuje stanje ili propisuje specifično postupanje, a upotrebljava se na natpisu ili osvijetljenoj površini.
- k) **SVJETLOSNI ZNAK** je znak, koji daje naprava, izrađena od djelimično ili potpuno prozirnog materijala, koji se osvijetli s unutrašnje strane ili otraga, tako da
- l) **ZVUČNI SIGNAL** je šifrirani signal, koji stvara naprava, koja je izrađena za tu namjenu, bez upotrebe ljudskog ili umjetnog glasa.
- m) **GOVORNA KOMUNIKACIJA** je unaprijed dogovorena usmena poruka s ljudskim ili umjetnim glasom.
- n) **RUČNI SIGNAL** je davanje znaka položajem ruku u šifriranom obliku za rukovođenje osobama koje izvode manevre sa mašinama, koje predstavljaju rizik za radnike.
- o) **SIGURNOSNA UPUTSTVA**, propisuju postupke i radnje u procesu rada, pri rukovanju sa opasnim materijama, uz primjenu sigurnih i provjerenih metoda rada.

3. POSEBNE OBAVEZE

ČLAN 4.

Preduzeće mora osigurati postavljanje sigurnosnih znakova i sigurnosnih uputstava na mjestima na kojima radnici ne mogu izbjeći rizike, jer ih nije moguće otkloniti ili u dovoljnoj mjeri smanjiti osnovnim pravilima zaštite na radu ili odgovarajućom organizacijom rada.

ČLAN 5.

Pri postavljanju sigurnosnih znakova i sigurnosnih uputstava mora se uzeti u obzir procjena opasnosti pri određenim poslovima i u određenoj sredini, te osigurati, da su sigurnosni znakovi i sigurnosna uputstva stalno na zahtjevanom mjestu.

ČLAN 6.

Preduzeće mora radnicima osigurati odgovarajuće usmene ili pismene upute o značenju sigurnosnih znakova, koji se upotrebljavaju pri radu. U uputstvima mora se radnicima na razumljiv način, opisati značenje znakova, posebno onih koje sadrže riječi i način postupanja u uobičajenim i posebnim situacijama.

ČLAN 7.

Radnici su dužni da se pridržavaju uputa o načinu postupanja za postavljene sigurnosne znakove i sigurnosna uputstva te izvještavati odgovorna lica o svim potrebnim mjerama u vezi sa njihovom upotrebom.

4. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

ČLAN 8.

Preduzeće mora osigurati da sigurnosni znakovi i sigurnosna uputstva koja se upotrebljavaju ispunjavaju zahtjeve iza Priloga I do X ovog Uputstva.

ČLAN 9.

Izmjene i dopune ovog Uputstva vrše se na način i po postupku propisanim za njegovo donošenje i na način njegova donošenja.

ČLAN 10.

Tumačenje ovog Uputstva daje Odbor za zaštitu i zdravlje na radu i zaštitu od požara.

ČLAN 11.

Ovo uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Preduzeću. Prilog će se objaviti na oglasnoj ploči u sjedištu Preduzeća.

Banja Luka, _____2012.godine

Direktor

PRILOG I – OPŠTI ZAHTJEVI ZA SIGURNOSNE ZNAKOVE

VRSTE ZNAKOVA

STALNI ZNAKOVI

- 1.1.1. Stalni natpisi na tablicama (pločama) moraju se upotrebljavati za zabrane, upozorenja, zahtjeve i označavanje puteva i izlaza u slučaju nužde te prostorija za pružanje prve pomoći. Natpisi i sigurnosne boje se moraju upotrebljavati za trajnu oznaku lokacije i identifikaciju opreme za gašenje požara.
- 1.1.2. Natpise na spremnicima i cjevovodima potrebno je označiti piktogramom ili simbolom na obojenoj podlozi.
- 1.1.3. Mjesta na kojima postoji opasnost od udara u prepreke ili padova, moraju biti trajno označena sigurnosnom bojom i natpisima na pločama.
- 1.1.4. Saobraćajni putevi moraju biti trajno označeni sigurnosnom bojom.

ZNAKOVI U ODREĐENIM SITUACIJAMA

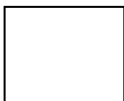

- 1.1.5. Svjetlosni znakovi, zvučni signali i govorna komunikacija se moraju upotrebljavati kada to zahtjeva situacija, pri čemu se mora za upozoravanje osoba na opasnosti uzeti u obzir mogućnost izmjene i kombinacija znakova. Istovremeno se mogu upotrebljavati i za pozivanje prisutnih, da postupaju na predviđeni način i u slučaju evakuacije iz prostorije.
- 1.1.6. Ručni signali i govorna komunikacija se moraju upotrebljavati kada to zahtjeva usmjeravanje osoba koje obavljaju opasne radnje (operacije).

IZMJENA I KOMBINACIJA ZNAKOVA

- 1.2. Mogu se upotrijebiti bilo koji od sljedećih znakova, ako je tako osigurana odgovarajuća raspoznatljivost oznake i ako su jednako efikasni:
 - Sigurnosna boja ili natpis na ploči za označavanje mjesta, ako se radi o zapreci ili mogućnosti pada radnika,
 - Svjetlosni znakovi, zvučni signali ili govorna komunikacija,
 - Ručni signali ili govorna komunikacija
- 1.3. Moguće kombinacije sigurnosnih znakova:
 - Svjetlosni znakovi i zvučni signali
 - Svjetlosni znakovi i govorna komunikacija

- Ručni signali i govorna komunikacija

UPUTSTVA U OVOJ TABELI VAŽE ZA SVE ZNAKOVE, KOJI KORISTE SIGURNOSNU BOJU:

BOJA SIGURNOSTI	GEOMETRIJSKI OBLIK	ZNAČENJE ILI SVRHA	PRIMJENA
CRVENA		<i>Stoj ! Zabrana</i>	<i>Znakovi zaustavljanja isključivo u slučaju opasnosti. Znakovi zabrane</i>
ŽUTA		<i>Oprez ! Moguća zabrana</i>	<i>Upozorenje na opasnost (vatra, eksplozija, zračenje, hemijsko djelovanje, itd). Upozorenje na prepreke, opasne prelaze</i>
ZELENA		<i>Bez opasnosti, prva pomoć, obavještenje</i>	<i>Vozilo za hitnu pomoć, Izlaz u slučaju opasnosti, tuševi za hitnu upotrebu, stanice za hitnu pomoć, skloništa</i>
PLAVA		<i>Naredba, uputstvo</i>	<i>Obaveza nošenja ličnih zaštitnih sredstava, zaštitne opreme</i>

EFIKASNOST ZNAKOVA SE NE SMIJE SMANJIVATI:

- 1.4. Prisutnošću drugog izvora davanja iste vrste znakova, koji ometa vidljivost i čujnost,
 - 1.4.1. Na način, da su znakovi previše blizu jedan drugom;
 - 1.4.2. Istovremenom upotrebom dva svjetlosna znaka, koje je moguće zamjeniti;
 - 1.4.3. Upotrebom svjetlosnog znaka u blizini drugog sličnog izvora svjetlosti;
 - 1.4.4. Upotrebom dva zvučna signala istovremeno;
 - 1.4.5. Upotrebom zvučnih signala u bučnoj sredini;
- 1.5. Sa manjkavim oblikom, nedovoljnim brojem, nepravilnim postavljanjem, slabim održavanjem i nepravilnim djelovanjem znakova ili sigurnosnih naprava.

2. Znakove i signalne naprave treba redovno čistiti, održavati, pregledati, popravljati i mjenjati po potrebi, kako bi se osiguralo očuvanje bitnih i funkcionalnih svojstava.
3. Broj znakova odnosno signalnih naprava, koje je potrebno postaviti i njihovo postavljanje, je ovisno od stepena rizika i područja kojeg pokrivaju.
4. Znakovi, za koje je potreban vanjski izvor energije, moraju imati osigurano rezervno napajanje u slučaju nestanka električne energije.
5. Aktiviranje svjetlosnog znaka ili zvučnog signala počinje kada nastanu okolnosti zbog koji je znak predviđen, a mora djelovati toliko vremena koliko okolnosti traju. Svjetlosne znakove i zvučne signale treba odmah nakon upotrebe ponovo postaviti u stanje pripravnosti.
6. Kako bismo osigurali pravilno djelovanje i efikasnost svjetlosnih znakova i zvučnih signala, treba ih ispitati nakon što su postavljeni, a nakon toga tokom upotrebe u vremenskim intervalima kada se vrši revizija i remont ostale pripadajuće opreme.
7. Ukoliko se određeni signali slabije čuju ili vide zbog upotrebe lične zaštitne opreme, potrebno je takve znakove ili dopuniti na odgovarajući način ili ih zamjeniti.
8. Zatvorene ili ograđene prostore, u kojima se skladište veće količine opasnih materija ili preparata, potrebno je sa vanjske strane označiti odgovarajućim znakovima upozorenja.

PRILOG II – OPŠTI ZAHTJEVI IZGLED ZNAKOVA

- 1.1. U pogledu oblika i boje PVC znakova primjenjuju se postojeće norme i grafički simboli.
- 1.2. Piktogrami moraju biti jednostavni, zbog čega moraju sadržavati samo bitne elemente.
- 1.3. Piktogrami se mogu razlikovati od postojećih normi, ukoliko uprkos tome jasno saopštavaju sadržaj, te nije ni moguće krivo razumjeti njihovo značenje.
- 1.4. Ploče moraju biti izrađene od materijala koji je otporan na udarce, vodu i vremenske uticaje.

- 1.5. Veličina PVC znakova te kolorimetrijska i fotometrijska svojstva materijala, od kojih su izrađeni, moraju biti takvi da su znakovi na pločama cijelo vrijeme upotrebe dobro vidljivi i raspoznatljivi.

POSTAVLJANJE ZNAKOVA

- 1.6. PVC znakovi moraju biti postavljene na primjernoj visini od poda, koja odgovara liniji gledanja. Pri tome je potrebno uzeti u obzir postojeće prepreke pri dolasku u područje ugroženosti i u njegovoj neposrednoj blizini. Mjesto postavljanja ploče mora biti dobro osvijetljeno, lako pristupačno i dobro vidljivo. Na mjestima sa slabom prirodnom osvijetljenošću, preporučuje se upotreba fluorescentnih boja, refleksnih materijala i dodatna umjetna rasvjeta.
- 1.7. Ploče treba ukloniti kada prestanu postojati razlozi zbog kojih je bila postavljena.

UPOTREBA ZNAKOVA NA PLOČAMA

- 1.8. Prilikom upotrebe znakova na pločama primjenjuju se postojeće norme, a u nastavku se daje prikaz i izgled nekih znakova sigurnosti.

PRILOG III – ZAHTJEVI ZA OZNAČAVANJE REZERVOARA I INSTALACIJA

1. Rezervoari za opasne materije ili opasne preparate koji se upotrebljavaju pri radu ili za skladištenje i pripadajuće instalacije za te materije, moraju biti označeni u skladu sa odredbama ovog Priloga (piktogram ili simbol na obojenoj podlozi). Odredbe iz prvog stava ne odnose se na rezervoare za kratkotrajnu upotrebu ili rezervoare, čiji se sadržaj često mijenja ukoliko se pri tome poduzimaju mjere, npr. izvještavanje i osposobljavanje radnika kojima se osigurava isti nivo sigurnosti.

Znakovi iz prvog stava ovog Priloga mogu biti:

- Zamjenjene znakovima upozorenja, koji sadrže iste piktograme ili simbole, kao što su prikazani u prilogu II;
- Opremljene dodatnim informacijama, kao što su ime ili formula opasne materije i opis opasnosti;
- Zamjenjene ili dopunjene znakovima koji su predviđeni za prevoz opasnih materija ili preparata, za transportne rezervoare koji se upotrebljavaju.

2. Znakovi moraju biti postavljeni:

- Na vidnom mjestu;
 - U obliku tvrde ploče, samoljepljivih etiketa ili nanesei bojom.
3. Znakovi moraju imati odgovarajući izgled u skladu sa prilogom II.
 4. Oznake cjevovoda moraju biti postavljene na vidnim mjestima u blizini najopasnijih mjesta kao što su ventili i spojevi, ali i na primjerenim razmacima po cijeloj dužini cjevovoda.
 5. Područja, prostori ili ograđeni prostori, koji se koriste za skladištenje većih količina opasnih materija, moraju biti označeni znakovima opasnosti.

Skladišta većih količina opasnih materija moraju biti označene znakovima upozorenja za opštu opasnost. Znakovi ili oznake moraju u tom slučaju biti postavljeni u blizini skladišnog prostora ili na vratima skladišta.

PRILOG IV – ZAHTJEVI ZA OZNAČAVANJE VATROGASNE OPREME

Zahtjevi iz ovog priloga vrijede isključivo za zaštitu od požara.

1. Vatrogasna oprema mora biti uočljivo označena crvenom bojom te dodatno označena odgovarajućim pločama.
2. Crveno područje mora biti dovoljno veliko, što omogućava jednostavno prepoznavanje opreme.
3. Može se crvenom bojom označiti prostor, gdje se takva oprema čuva.

Isto tako mora biti označen i pristup u taj prostor.

PRILOG V – ZAHTJEVI ZA OZNAČAVANJE PREPREKA, OPASNIH PODRUČJA I SAOBRAĆAJNIH PUTEVA

ZNAKOVI ZA OZNAČAVANJE PREPREKA I OPASNIH PODRUČJA

1.1. Mjesta u pogonima na kojima postoji opasnost da se radnici i druge osobe sudare sa preprekama, padnu ili da se na njih sruše obližnji predmeti, moraju biti označeni izmjenično sa žutim i crnim ili crvenim i bijelim prugama.

1.2. Dimenzije oznaka moraju biti u skladu sa veličinom prepreke ili opasnih mjesta.

1.3. Žute i crne pruge ili crvene i bijele pruge moraju biti pod uglom od 45⁰.

Pruge moraju biti jednako široke.

PRIMJER:

PRILOG VI – ZAHTJEVI ZA SVJETLOSNE ZNAKOVE

IZGLED ZNAKOVA

1.1. Svjetlost znaka mora osigurati dovoljan kontrast obzirom na okolinu, ali bez blještanja u slučaju da je okolina slabo osvijetljena.

1.2. Svjetleća površina znaka mora biti jednobojna, a na njoj može biti piktoGRAM sa specifičnom pozadinom.

1.3. Boja znaka mora biti u skladu sa tabelom boja i njenim značenjem predviđenim tačkom 3. Priloga I.

- 1.4. Ukoliko znak sadrži piktogram, slova moraju odgovarati zahtjevima iz priloga II.

PRAVILA UPOTREBE

- 1.5. Ukoliko uređaj može emitovati neprekidne i prekidne znakove, prekidni znak se mora koristiti za viši stepen opasnosti ili za brzo postupanje.

Znak se mora koristiti za viši stepen opasnosti ili za brzo postupanje.

Trajanje i frekvencijaj prekidnog svjetlosnog znaka mora biti takva da se:

- Osigura odgovarajući prijem poruke,
- Spriječi zamjena sa drugim svjetlosnim znakovima.

- 1.6. Ukoliko se svjetlosni znak upotrebljava umjesto zvučnog ili zajedno sa njim, mora pri tome biti upotrebljen isti način šifriranja.

- 1.7. Uređaji, koji emituju svjetlosne znakove u slučaju ozbiljne opasnosti, moraju biti redovno održavani te opremljeni pomoćnim izvorom napajanja.

PRILOG VII – ZAHTJEVI ZA SIGURNOSNA UPUTSTVA

UPUTSTVO ZA SIGURNU UPOTREBU MERDEVINA - LJESTAVA

- PRENOSNE MERDEVINE (LJESTVE) MORAJU BITI IZRAĐENE U SKLADU SA ZAHTJEVIMA STANDARDA SIST EN 131.
- LJESTVE MORAJU BITI ČISTE ,SUHE I BEZ MASNIH MRLJA.
- KLINOVI NA LJESTVAMA NE SMIJU BITI RASKLIMANI, OŠTEĆENI, SAVIJENI ILI MANJKASTI
- STEPENICE NE SMIJU BITI OŠTEĆENE ILI SAVIJENE
- LJESTVE MORAJU BITI BEZ NAPUKNUĆA
- PRENOSNE LJESTVE ZA NASLANJANJE (JEDNOKRAKE) MORAJU BITI ODGOVARAJUĆE DUŽINE, TAKO DA PRELAZE NAJMANJE 1m PREKO MJESTA NASLANJANJA
- UGAO NASLANJANJA MORA BITI IZMEĐU 65 – 75 STEPENI
- LJESTVE PRI UPOTREBI MORAJU BITI TAKO OSIGURANE DA NE MOGU SKLIZNUTI, SLOMITI SE ILI PREVRNUTI .AKO JE POTREBNO MOŽE SE UPOTRIJEBITI I ODGOVARAJUĆA DODATNA POTPORA U PODNOŽJU. LJESTVE SE NE SMIJU POSTAVLJATI NA SAVITLJIVU ,LOMLJIVU ILI KLIZAVU PODLOGU
- LJESTVE KOJE ĆE SE UPOTREBLJAVATI U RADNOM PROCESU MORAJU BITI PRIČVRŠĆENE U GORNJEM DIJELU DA NE BI DOŠLO DO PREVRTANJA .
- DVOKRAKE LJESTVE NIJE POTREBNO PRIČVRŠĆIVATI ALI TAKVE LJESTVE NE SMIJU BITI DUŽE OD TRI METRA.
- NAJVEĆA DOZVOLJENA DUŽINA PRENOSNIH LJESTAVA ZA NASLANJANJE S KOJIM SE MOŽE OBAVLJATI RAD JE 8 METARA

- RAD SA LJESTVAMA BEZ DODATNOG VEZIVANJA (BEZ OSIGURANJA PROTIV PADOVA U DUBINU) SMIJE SE OBAVLJATI DO VISINE OD 3 METRA. PRI RADU NA VISINI IZNAD 3m OBAVEZNA JE UPOTREBA SIGORNOSNOG POJASA.
- TOKOM RADA SA LJESTVAMA RADNIK SA OBJE NOGE MORA STAJATI NA ISTOJ STEPENICI
- NIKAD NE SMIJETE JEDNOM NOGOM STAJATI NA LJESTVAMA , A DRUGOM NA NEKOM DRUGOM PREDMETU
- TOKOM RADA NA LJESTVAMA BUDITE PREDNJIM DIJELOM TIJELA OKRENUTI PREMA LJESTVAMA.
- TOKOM PENJANJA I SPUŠTANJA PROBAJTE IMATI OBJE RUKE SLOBODNE ZA HVATANJE LJESTAVA. ZA PRENOŠENJE ALATA ILI MATERIJALA UPOTRIJEBITE ADEKVATNE TORBE. NIKADA NE NOSITE TEŠKE ILI DUGAČKE PREDMETE.
- LJESTVE SE NE SMIJU UPOTREBLJAVATI NA JAKOM VJETRU
- PRI POSTAVLJANJU LJESTAVA POTREBNO JE PAZITI NA ELEKTRIČNE VODOVE.
- IZBJEGAVATI OPASNO NAGINJANJE NAPRIJED ,NATRAG ILI U STRANU.LJESTVE RADIJE VIŠE PUTA PREMJEŠTITI I PONOVO OSIGURATI.
- OBAVEZNA JE UPOTREBA RADNIH CIPELA
- LJESTVE SE ČUVAJU U POKRIVENIM I ZRAČNIM PROSTORIMA,ZAŠTIĆENA OD VRUĆINE,VLAGE I DRUGIH VREMENSKIH UTICAJA.
- AKO IMATE ZDRAVSTVENIH POTEŠKOĆA,OSJEČATE SLABOST ILI VRTOGLAVICU,LJESTVE NE SMIJETE UPOTREBLJAVATI.

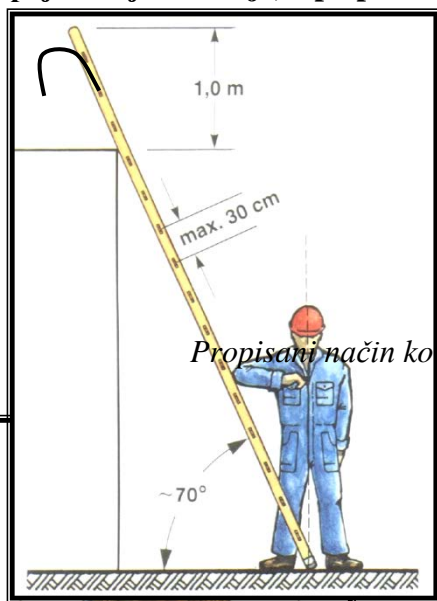
Kako se moraju koristiti ljestve:

- Ljestve koje se upotrebljavaju za pristup na palete i slično moraju prelaziti rub poda na koji se naslanjaju najmanje za 75 cm, mjereno vertikalno od poda.
- Prečke drvenih ljestava moraju biti od tvrdog drveta okruglog ili kvadratnog presjeka i usađene ili urezane u strane.
- Ljestve koje se postavljaju na glatku odnosno klizavu tvrdi podlogu moraju biti na donjem kraju opremljene posebnim osloncima (papuče i sl.), koji sigurno sprječavaju klizanje, a po potrebi na gornjem kraju i kukama za zakačivanje.
- Pri postavljanju ljestava mora se voditi računa o uglu nagiba ljestava, da bi se spriječilo prekomjerno savijanje strana, lom ljestava ili klizanje ljestava po podlozi.
- Širina ljestava između strana mora biti najmanje 45 cm, a razmak između rubova prečaka ne smije biti veći od 32 cm.
- Zabranjuje se upotreba ljestava sa polomljenim ili nedostajućim prečkama ili drugim oštećenjima (napukla strana ili prečka i sl.).

- Dvokrake ljestve moraju biti osigurane protiv prekomjernog razmicanja krakova pomoću čvrste veze između krakova (lanac, remen, čvrsto uže), a donji krajevi moraju biti opremljeni posebnim osloncima (papučama i sl.) radi sprečavanja klizanja po podlozi.

ZA SVA NEPRIDRŽAVANJA GORE NAVEDENIH UPUTA BITI ĆE POKRENUTE DISCIPLINSKE MJERE PROTIV VODITELJA ODJELA I RADNIKA KOJI IH NE POŠTUJU
ZABRANJUJE SE SVIM RADNICIMA KORIŠTENJE JEDNOKRAKIH LJESTAVA
BEZ POMOĆI DRUGOG RADNIKA!!!

Ljestve koje se postavljaju na glatku odnosno klizavu tvrdu podlogu moraju biti na donjem kraju opremljene posebnim osloncima (papuče i sl.), koji sigurno sprječavaju klizanje, a po potrebi na gornjem kraju i kukama za zakačivanje.

Primjeri ispravnih ljestvi:

LISTA PROVJERE ISPRAVNOSTI LJESTVI INTERNIM PREGLEDOM

Odgovorna osoba za pregled ljestvi :

IDENTIFIKACIJA LJESTVI

a) Tip ljestvi:

b)

METALNE - DRVENE - DVOSTRANE - JEDNOSTRANE – IZVLAČNE – NEIZVLAČNE - POKRETNE

(zaokruži ili podvuci oblik ljestvi)

c) inventurni broj ili neka druga oznaka ljestvi:

c) _____ mjesto upotrebe ljestvi:

d) _____ mjesto skladištenje ljestvi:

1. NALAZ PROVJERE LJESTVI

Predmet provjere ljestvi	DA	NE	Nije predmet provjere ljestvi
Osiguranje protiv razmicanja dvostrukih ljestvi na uzdužnim prečkama - ISPRAVNO			
Osiguranje protiv klizanja (papuče od gume, kuke, sidrenje i vezanje) - ISPRAVNO			
Osiguranje protiv prevrtanja na jednostranim ljestvama - ISPRAVNO			
Prečke za uspon i silazak - neoštećene - ISPRAVNO			
Prečke za uspon i silazak - neuprljane i zamašćene - ISPRAVNO			
Okovi na vodilicama nisu rasklimani - ISPRAVNO			
Držači izvlačnih ljestvi nisu popucali			

- ISPRAVNO			
Dvostruke ljestve su krute u ravnini razmicanja - ISPRAVNO			
Zaštitna ograda na pokretnim ljestvama - ISPRAVNO			
Osiguranje od pokretanja na pokretnim ljestvama - ISPRAVNO			
Uputstvo za sigurno korištenje ljestvi - POSTOJI			
Naznačeno maksimalno opterećenje - POSTOJI			

Datum pregleda ljestvi: _____

Ime i prezime odgovorne osobe: _____

Potpis: _____

UPUTSTVO ZA SIGURAN RAD – RAD NA RAČUNARU

OPASNOSTI:

- Nejonizirajuće zračenje.
- Nefiziološki i prisilni položaj tijela pri radu.
- Osjećaj zamora i napregnutosti u očima te peckanje i crvenilo očiju.
- Smetnje vida izražene teškoćama u prepoznavanju, izražene mutnim vidom, teškoćama pri fokusiranju znakova na ekranu i sl.
- Bol i ukočenost vrata, ramena, ruku, leđa i nogu, pritisak u glavi i vratu te otečenost mišića i zglobova.

UPUTE ZA SIGURAN RAD

- Zaštita od štetnih zračenja pri radu s videoterminalima provedena je već u sklopu konstrukcije uređaja, pa nisu potrebne neke dopunske mjere. Ipak, korisno je periodično ispitivati snagu nejonizirajućeg i ionizirajućeg zračenja na svakom videoterminalu, kako bi se spriječio štetan uticaj eventualne pojave zračenja na radnike.
- Za zaštitu od blještanja ili refleksije, videoterminal mora biti postavljen na mjesto na kojem na njega neposredno ne pada dnevno svjetlo od prozora ili umjetno svjetlo od

svjetiljke. Kontrast na zaslonu monitora ne smije biti prejak i mora se prilagoditi na odgovarajuću mjeru, kako bi se spriječilo blještanje. Na ekranu su za oči najugodniji tamniji znakovi na svjetlijoj pozadini, pa po mogućnosti treba birati uređaje s takvim kombinacijama. Zaštita očiju od blještanja i refleksije postiže se i upotrebom odgovarajućih filtera koji se postavljaju pred ekran.

- Mjesto rada s videoterminalom mora biti opremljeno u skladu s ergonomskim zahjevima, kako bi se tijelo pri radu što je moguće manje umaralo. Kako se radi o poslovima koji se obavljaju u sjedećem položaju, najvažniji dijelovi namještaja su sto određene visine i pokretna stolica takve izvedbe da je moguće prilagođavanje sjedala i naslona. Ruke pri tome moraju biti rako postavljene da nadlaktica i podlaktica čine kut od 90 stepeni ili više. Okolina u kojoj se radi s videoterminalima mora biti dobro osvijetljena, s najmanje oko 200 do 300 luksa.
- Radni sto mora biti odgovarajuće visine i takve izvedbe da površina ne blješti i da nema refleksije. Na stolu mora biti dovoljno mjesta za rad, a sav pribor smješten tako da se spriječi prisilni položaj tijela. Ispod stola mora biti dovoljno mjesta za noge.
- Pri radu je potrebno održavati pravilan razmak između očiju i zaslona te između očiju i testature. Taj razmak je u praksi dosta velik i iznosi od 45 do 70 cm, ali je optimalan razmak oko 50 cm. Testatura postavljena na sto ne smije biti viša od 3 cm, jer se inače ruka umara pa bi se morao koristiti podložak za ruke.
- Stolica mora biti ergonomske izvedbe, sigurna i čvrsta, s mogućnošću prilagođavanja sjedala po visini. I naslon mora imati mogućnostpomjeranja, i to vodoravno i okomito, kako bi radnik imao čvrst oslonac u leđima pri svim radnim položajima.
- Podložak za noge mora se koristiti u svim prilikama kada radnik, sjedeći u ergonomski oblikovanoj stolici s namještenim sjedalom na odgovarajuću visinu, ne može nogama dosegnuti pod. U takvim prilikama noge se odmaraju na podlošku, što pridonosi ugodnijem osjećaju na radu i manjem umaranju. Preporučene dimenzije plohe na koju se stavljaju noge su 450 x 350 mm ili više.

Prilog će biti dostupan na oglasnoj ploči u sjedištu Preduzeća.

Banja Luka, _____ 2012.godine

Direktor

"MONTMONTAŽA" d.o.o.
Dragočaj bb, Banja Luka

PRILOG 4 PRAVILNIKA O ZAŠTITI NA RADU

OBRASCI-EVIDENCIJE

Na osnovu člana 35. Pravilnika o zaštiti na radu, Povjerenik za zaštitu i zdravlje na radu Preduzeća na _____ sjednici održanoj dana _____ 2012.godine, donosi

OBRASCE ZA VOĐENJE EVIDENCIJA IZ ZAŠTITE NA RADU

1. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim prilogom propisuje se način vođenja evidencija iz zaštite na radu usklađene sa Pravilnikom o vođenju evidencija, čuvanju isprava (Sl.gl.RS broj 63/09) i sadržaju godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu, a primjenjivaće se u "MONTMONTAŽA" d.o.o. u daljem tekstu .

Član 2.

Evidencije se vode na odgovarajućim obrascima koji sadrže potrebne podatke za vođenje evidencija :

Radna mjesta sa povećanim rizikom

Evidencija o radnicima raspoređenim na radna mjesta sa povećanim rizikom i ljekarskim pregledima;

Evidencije o povredama na radu;

Obrazac broj 3A Evidencija o profesionalnim oboljenjima;

Obrazac broj 3B Evidencija o bolestima u vezi sa radom;

Evidencija o radnicima osposobljenim za zdrav i bezbjedan rad;

Evidencija o opasnim materijama koje se koriste u toku rada;

Evidencija o izvršenim ispitivanjima uslova radne sredine u radnim i pomoćnim prostorijama na radnim mjestima;

Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima opreme za rad;

Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava rada i opreme za ličnu zaštitu ;

Evidencija iz člana 54. zakona o zaštiti na radu

Izvještaj o povredi na radu

Izvještaj o oboljenju u vezi sa radom

Izvještaj o profesionalnom oboljenju.

Član 3.

Upisivanje podataka u obrasce za vođenje evidencije vrši se na osnovu isprava o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava rada i opreme, fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikrokline u radnim i pomoćnim prostorijama i sredstava lične zaštite.

Član 4.

Podaci o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i bolesti u vezi sa radom "MONTMONTAŽA" d.o.o. dostavlja:

- a) Ministarstvu i boračko-invalidske zaštite,
- b) Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske,
- c) Institutu za zaštitu zdravlja Republike Srpske,
- d) Fondu za penzijsko-invalidsko osiguranje Republike Srpske,
- e) Doktor kod kojeg se oboljeli liječi i
- f) Povrijeđenom, oboljelom od profesionalnog oboljenja i oboljenja u vezi sa radom.

Član 5.

Sve evidencije iz zaštite na radu vodi "MONTMONTAŽA" d.o.o. , u saradnji sa ovlašćenom organizacijom za obavljanje poslova zaštite na radu i zaštite od požara, na obrascima koji su odštampani uz ovaj Prilog i čine njegov sastavni dio a prema važećim zakonskim propisima.

Prilog će biti dostupan na oglasnoj ploči u sjedištu Preduzeća.

Banja Luka, _____ 2012.godine

Direktor
